

ملا نصر الدین

№6 Qiyməti 12 qəpik.

МОЛЛА НАСРЕДДИНЪ

Цена 12 к. № 6

Məşhur heyətşünas Sədüddövlənin rəyinə görə qorxuludur ki, quyruqlu ulduz yerlə toqquşa.
 Астрономия допускает, что комета может столкнуться съ землей.

Litoq. S.Bixova

RƏHİM XANIN MƏHƏMMƏDƏLİYƏ ƏRZİ-HALI

Tacıdarım, yanına gör necə şadan gəlirəm!
Mal, dövlət götürüb xürrəmü xəndan gəlirəm!

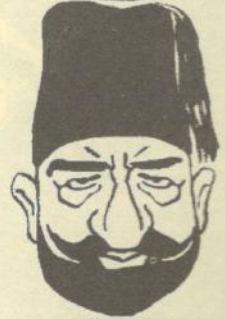
Sən gedəndən bəri İranda çox andım da səni,
Fitnədə, zülmədə həтта belə dandım da səni,
Mindirə bilmədim öz təxtinə, yandım da, səni.
Mülki-İranə vurub atəşi-suzan gəlirəm,
Mal, dövlət götürüb xürrəmü xəndan gəlirəm!

Ərdəbili, Əhəri, Əgrəni viran elədim,
Dağıdıb cümlə dəhat əhlini talan elədim,
İki-üç min kişini qanına qəltan elədim,
Qılıcım qanlı, əlim qan ilə əlvan gəlirəm,
Mal, dövlət götürüb xürrəmü xəndan gəlirəm!

Yanına gəlmiş idi çoxlu tərəfdarların,
Molla qurbanəzilər, bir neçə həmkarların,
Şahsevən atlıları, firqeyi-biarların
Elədim cümləsini mən sənə qurban, gəlirəm,
Mal, dövlət götürüb xürrəmü xəndan gəlirəm!

İstədim bir də səni şah eləyim İranə,
Olmadı mümkün edəm məmləkəti viranə,
Qənim olsun çörəyin Yəfremə, Bağır xanə,
Etdilər işləri hər yanda pərişan, gəlirəm,
Mal, dövlət götürüb xürrəmü xəndan gəlirəm!

Qaradağda sayılırdım iki qurdun biri mən!
Nə edim ki, elə hər yanda basıldım geri mən,
Qırılıb batdı qoşun, təkəcə qutardım diri mən,
Dirilərtək demə, çün mürdəyi-bican gəlirəm,
Mal, dövlət götürüb xürrəmü xəndan gəlirəm!

Üstümə oldu hücumavər o məşrutəçilər,
Döndülər şirə qotur qəhvəçilər, kuzəçilər,
Etmədi tab müqəbıldəki məşruəçilər,
Xanlıgım getdi, belim sındı, girizan gəlirəm,
Mal, dövlət götürüb xürrəmü xəndan gəlirəm!

Vermədim mən yaxanı milləti-İran əlinə,
Bələdəm qonşuların çünki bu gün hər dilinə,
İltica eylədim axırda keçib rus elinə.
Ruhsuz bir bədənəm, valehü heyran gəlirəm,
Mat, məbhut, pərişan, peşiman gəlirəm,
Mal, dövlət götürüb xürrəmü xəndan gəlirəm.

Məşədi Sijimqulu

NƏ VAXT?

Ölülər elə bilir ki, dirilər halva yeyir. Nemət Bəsir cənabları (həyə bu necə addı) elə bilir ki, Balaxanıdakı qız məktəbi qapandı. Amma qeyri-şəhərlərdə neçə-neçə qız məktəbləri var. İrəvanlılar Bakının Nicat cəmiyyətinə həsəd aparırlar ki, orada münəzzəm gecə kursları var. Həştərxanlıların məktəbi bağlananda indi yəqin deyiblər ki, «ax kaş biz tiflisli olaydıq ki, uşaqlarımız müfti və şeyxülislam işkollarında elm (ayıb olmasın) təhsil eləyəydilər. Şamaxılılar da indi öz yanlarında söz yox həmişəhliləri olan Hacı Seyid Məhəmməd ağadan çox-çox narazıdılar ki, onları atıb, gedib əyləşib Aşqabadda və çıraq öz dibinə işıq salmayan kimi, bu nainsaf hər nə ki, əlindən gəlir aşqabadlılara eləyir (və müzayiqə də ki, yoxdur: hava qaranlıq, su da lil, hər nə bilirsən elə, keçəl-küçələ Allah bərəkət versin).

Xülasə, müxtəsər danışaq.

Nə vaxt oxuyaq və elm-fənn dalyca gedək? Nə vaxt ticarət və sənətə məşğul olaq və nə vaxt əhl-əyalımızın istirahəti üçün pul qazanmağa fürsət tapaq.

Hələ bunlar qalsın kənarında.

Nə vaxt uşaqlarımız dərs oxusun.

Hamı bunu bilir ki, yay fəsli üç ay məktəblər bağlıdır. Yaydan sonra payız fəsli daxil olur, hava sərin, uşaqlar gözib dinclərini alıb və həvəs ilə özlərini verirlər dərsə, birdən gözlərini açıb görürlər ki, paho! Orucluq gəldi. Bəli, nimeyi-şəbandan eydi-Fitrə kimi və hələ bir neçə gün də sora uşaqlar ibadətə məşğuldurlar (Allah-tala qəbul eləsin).

Ramazan gəldi keçdi, indi də rusların il axırı və rojdestvo bayramı gəlir. Bir tərəfdən də Qurban bayramı. Bunların hamısını bir-birinin üstünə qoyanda tamam ay yarım tətilləyir.

Maşallah, hər yandan qazanırıq. Həmi öz bayramımız, həmi, xaçpərəstlərin bayramı.

Bəli, bunlar da keçdi. Sora məhərrəmlik gəlir. Dəxi bunu hamı bilir ki, zilhiccənin iyirmisindən «şaxsey»

başlanır, ərəbəndə də ancaq müsəlmanlar ayılır. Aşura günü müqəddəslerimiz başlarını yarırlar, aşuradan da ərəbənə kimi gah ağlayırlar, gah da Aşqabadda Hacı Zeynalabdin Tağıyevin doqquz tay manufaktur malını oğurlayırlar. Axırda qaradovoylar gedib baş yaran müqəddəslərimizin evində qana batmış pak və təberrük ağ köynəyin yanından oğurluq malı tapıb mübarək başların sahiblərini aparıb doldururlar rus həbsxanasına.

Bu da belə.

Sora da ki, təziyələr və ehsanlar başlanır. Bir az da keçir yay fəsli daxil olur və məktəblər bağlanır.

Məhərrəmlik Bakıdan «Nicat» cəmiyyətinin gecə dərslərinin yox olmağına bais oldu. Amma zarafat qalsın kənarında. Bu günlərdə Bakıda bir həkim peyda olub, naxoşları isti təndirə soxub sağaldır. Bir naxoş övrəti haman həkim soxmışdu təndirə, amma övrəti buxar vurur, yıxılır odun üstünə. Övrət az qalmışdı ki, qovrulsun, kabab olsun, qonşular gəlib həkimin müalicəsini yarımçıq qoyub.

Bu da sənə həkim! Dəxi çox da özündən demə.

İndi «Nicat» cəmiyyətindən xahiş edirəm mənə cavab versin, görək kimdən ötrü istəyir kitablar çap edib dağıtsın? Və nə vaxt müsəlmanlar fürsət tapacaqlar ki, göz yaşlarını ətəkləri ilə silib, o kitabları oxusunlar?

Keçən il şeyxülislam məktəbinin uşaqları məhərrəmdə iki ay sinə vurublar, bu il də müfti şkolasının şagirdləri Qurban bayramını iki ay bayram saxladılar.

Allah cəmi mömin balaların imanını kamil eləsin!

Bəs nə vaxt işimizə məşğul olacağıq?

Molla Nəsrəddin

ELAN

Bittili Şeyx Səlim Təbrizin hər məhəlləsində bir göyçək arvad axtarır ki, hərəsinin bir yaxşı evi və bir şeşdang kəndi və on min tükən nəqd pulu olsun. Hər kəsin sorağı olsa Əncüməndə bittili Şeyx Səlimə xəbər versin.

MƏTBUAT

«Tənin»: İstanbulda «Nəşri-lisani-türki» cəmiyyəti təşkil edilərək başqa millətlərin arasında türk lisanını nəşr etməyə çalışacaqdır.

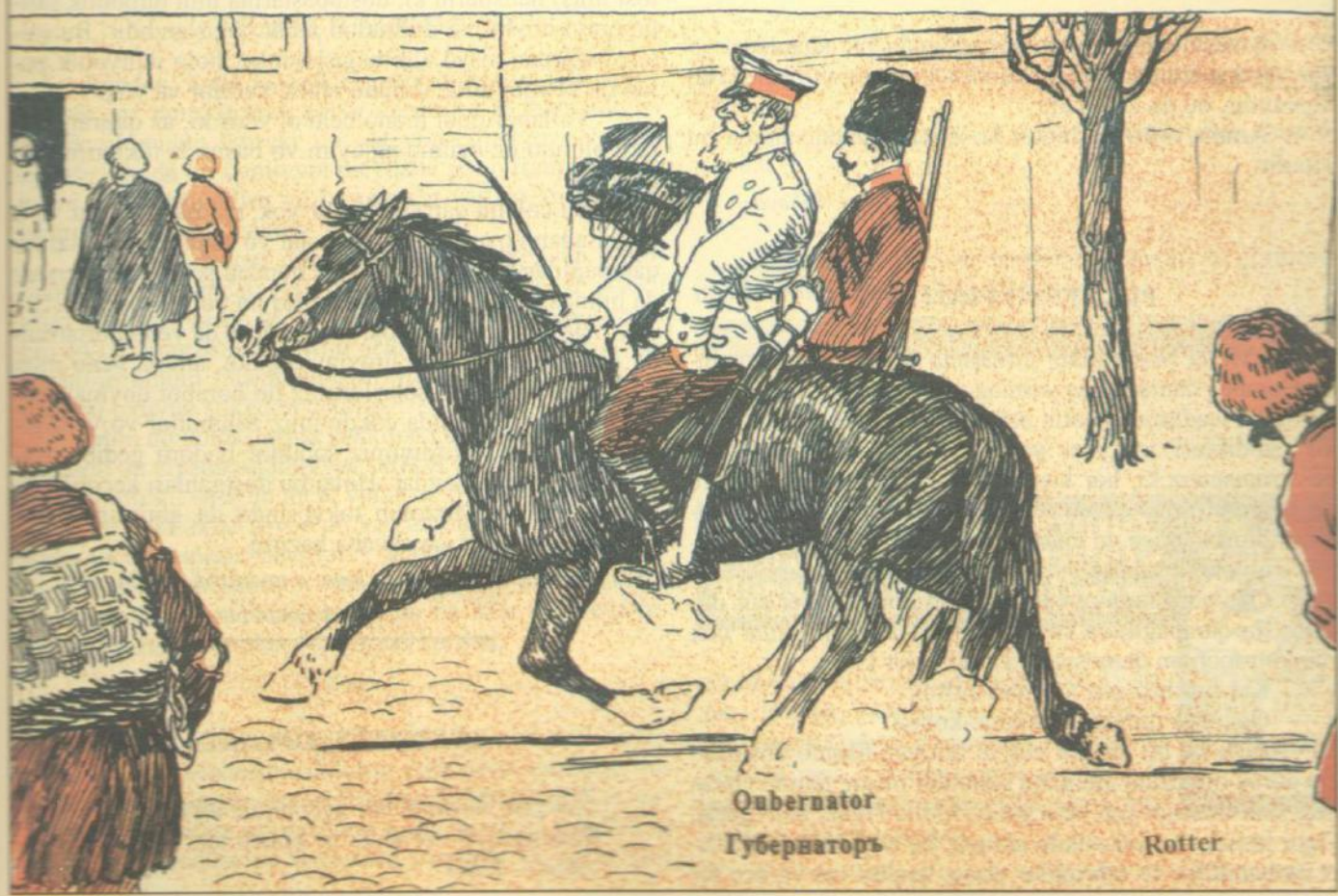
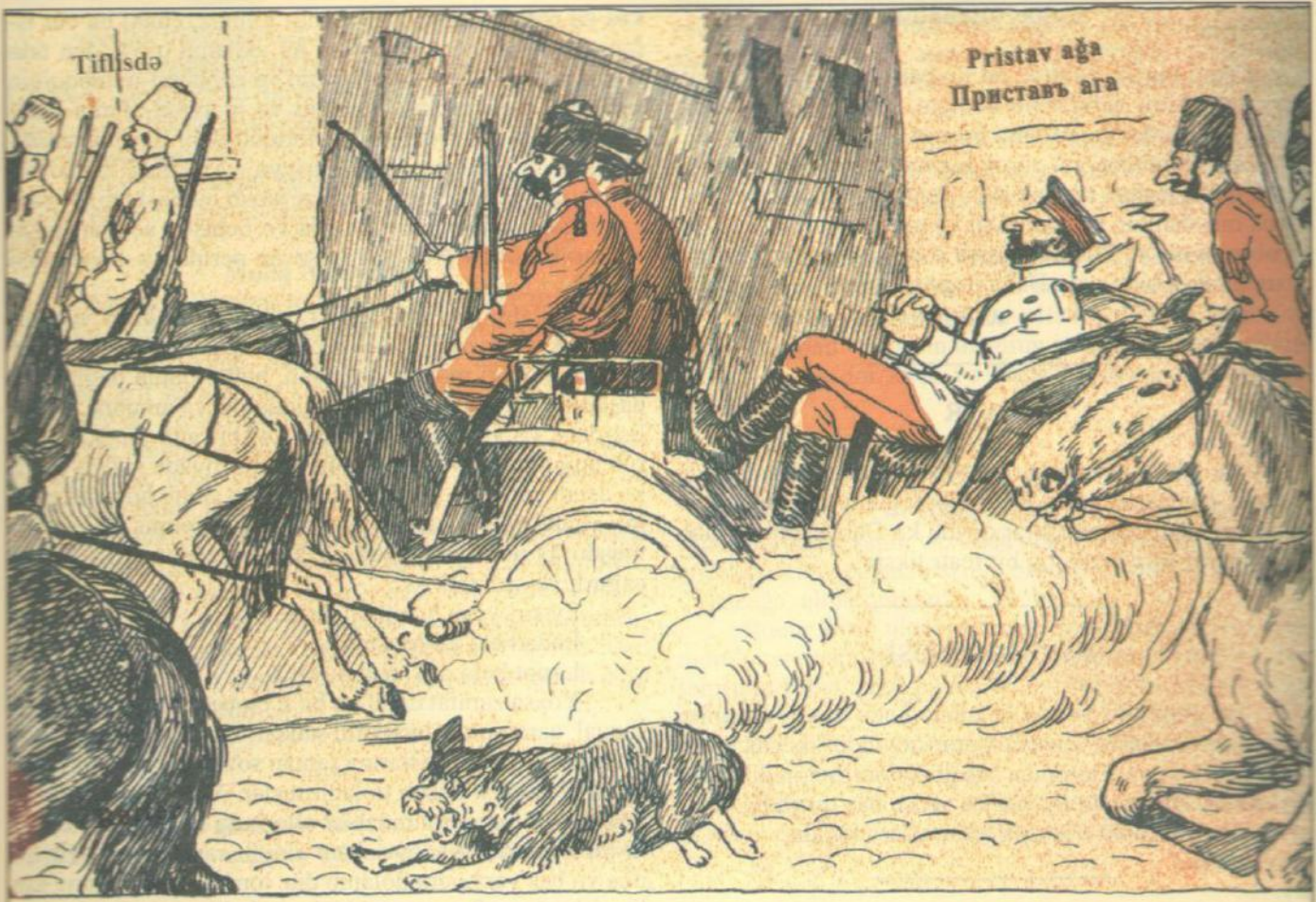
Molla Nəsrəddin

Yaxşı olar ki, cəmiyyət qabaqca öz adını türkca yazmağa çalışsa, sora özgələrə türki öyrədə.

«İqbal»: Fikrində təcəddüd və hürriyyət olmayan bir millətin üsuli-idarəsinin təcəddüdünə bel bağlamaq olmaz. İstibdadi-siyasidən övvəl istibdadi-ruhani və mənevini yıkmalı ki, o birinin tamamilə yakıldığına əminiyət edilsin.

İyirminci əsrdə yer üzündə olan millətlərin halları.
 Двадцатое столетие

Molla Nəsrəddin

Yeni nur ilə zülmət, od ilə barıt bir yerdə dura bilməyəcəyi kimi xürafat ilə həqiqət, cahilanə təəssüb ilə siyasi fikirlər bir yerdə dura bilməz.

Böylə, amma gəl görək bizim Quba meydanının filosof mühərrirləri nə deyirlər. Deyirlər ki, adamın başı Quba meydanının murdar zibil və müzür qurdları ilə dolu olsa da olsun. Hünərin varsa o qoxumuş şurəzarə gül toxumu əkib bitirəsen. Daha özgə bir sözlə:

Keçəl başa şirmahi darağ

TEATR

Bu gün Nuxadan gələn təzə xəbər bizi şad elədi: Belə ki, camaatın teatra olan rəğbəti günü-gündən artmağı səbəbindən camaat qərar qoydu ki, Dabbaxana məhəlləsində yüz min manatlıq bir teatr tiksin.

BAŞ MƏSƏLƏSİ

Bu günlərdə Təbriz Əncümənində «baş» məsələsi müzakirə olunurdu. Axırda qərar qoyuldu ki, Əncümən üzvləri hər yanda alafranca baş görsələr, fəvrən dibindən qırxsınlar. Bir gündə üç yüz on yeddi baş qırxıldı. Avropa paytaxtlarına bu xüsusda teleqraflar çəkildi.

İT

Rusiya şəhərlərində iki addımda bir «qaradavoy» var. Amma İstanbulda iki addımda bir qara «it» var. O da «qara»dır, bu da «qara»dır.

Amma təfavütü budur ki, o «davay»dır, amma bu «it»dir.

İmza: Bihəya

PROTESTƏ PROTEST

«Molla Nəsrəddin» jurnalının dördüncü nömrəsində Qarabağ camaatı baş yarmaq və şəbih gətirməliyinin ən əvvəl icadının nisbətini özlərinə verib, elədikləri fəxri və istedikləri imtiyazı yazıb oxucularına da tövsiyə buyurmusunuz ki, hər kəs bu barədə nə bilmirsə, yazıb onların protestinə cavab versin ki, məbada bu imtiyaz onların əllərinə düşsə və müsəlman aləmin daha bundan böyük vəlvələyə salalar.

Ona görə mən əvvəla tarix və ikiminci hər cür dəlillər ilə qarabağlılara cavab verirəm ki, dəxi onlar çox mənəm-mənəm deməsinlər və bilsinlər ki:

Kar-hər boz nist xərmən kuftən

Gavi nər mibayədə mərde-kohən.

Belə ki, bu iddianı eləyib imtiyaz fikrinə düşənlərin görək əllərində möhkəm sənədlər olsun, nəinki Qarabağ xanı İbrahim xan belə gəldi, Molla Pənah belə getdi. Əgər insafən bu yekəlikdə iddianı, bu böyüklükdə iftixarı dərbəndlilər və təbrizlilər eləsə, haqları var və heç bir

kəs də onların qabağında danışa bilməz, çünki bu cür işlər padşah və vəzir işi deyil, bu iddianın qüvvədən fele çıxmağına ümdətül-mühəqqiqin və zübdətül-müdəqqiqin mülazül-ənam və kəhfül-islam və mərcəül-alimin Fazil Dərbəndi tək vəhidül-əsr və fəridüd-dəhr bir müctəhidialəm lazımdır ki, səadəti-nasiriyyə, «Məcməül-büka» və «Əsrarüş-şühəda» kimi kitablar yazıb bu dəstgahları rəngi-rövgən ilə meydana çıxarda və behiştin açarları onun mübarək əlində olub hər kəsə öz əcrinə və ləyaqətinə görə feyz bağışlaya...

Vallahi, ravi and içir ki, o vaxtlarda ki, o vücudimübarək Təbrizdə Usta-Şagird məscidində zikri-müsibət eylərdi, nəinki məscid əhlində, bəlkə bütün dağlardan, daşlardan da səda gələrdi ki: səddəqna və aməna, ey iblisi-dana və gövsaleyi-süxəngu və bir gün yuxudan durub buyurdu ki, bu gecə mənə aləmi-röyada vəhy yetişdi ki, aşura günündə gün dördüncü göyə yenib hərərəti göyləri yandırır və haman günün fasiləsi yetmiş iki saat olmuşdu. İş o məqama çatdı ki, Fizzə dağdan şiri köməyə çağırıldı və səsləndi ki:

Ey şir, yetiş bu gün haraya.

İmdad elə ali-Mustafaya.

Lənət belə qövmi-bihəyaya.

Yoxsa zarafat deyil ki, bu il on beş mindən artıq ağsaqqal, qarasaqqal, lacivərdi saqqal, xəvanin, tüccar üzvlərinə palçıq yaxıb, başlarına saman sovurub mələşə-mələşə şirin dalınca düşüb dolanırmışlar. Və şuşqulaq, çətri-birçək naiblər və səhmnaqlar əllərində qəddarə, o heyvani-bizəbanı dövrhadövr əhatə eləyib canfəşanlıq edirlərmiş və baş yara-yara dolanıb düz topxana meydanına gəlmişlər (məxfi nəmanəd ki, bu hələ bir məhəllənin dəstəsi imiş) hansıların ki, dəstəbaşlarına min tümənlik şali-ümərayi-dövlət və millətdən xələt bağışlanıbdır. Bu şalları bazardan nisyə alıb bağışlayıblar, hələ indiyətək pulun da verməyiblər. Allahu ələm, verələr ya yox.

Vallahi rıqqət mənə belə əl verir ki, az qalırım qələm əlimdə öz-özümə ağlayım və başımda tüklərim biz-biz olur.

Bu cəlalın qabağında söz yox, elə baş yararlar və o qədər adamı qan aparıb şəhid olar və şəbih çıxardarlar ki, qarabağlıların babası da min il bundan sonrayadək çıxarda bilməsinlər. Daha bundan artıq nə dəlil istəyirlər?!

Hərçənd sözü çox uzun oldusa da yenə qurtarmadı, çox-çox dəlillərim ürəyimdə qaldı, amma yenə mən təlaş edib hamı həmşəhriyələrimiz ilə bərabər qoymayacağıq ki, bizim bu yolda çəkdiyimiz zəhmətlər və yardığımız başlar və gətirdiyimiz şəbihlər hədəyə gedib qarabağlılar imtiyaz alsınlar. Hətta bu dəstgahları keçənlərdə Məhəmmədəli Mirzənin təkyəsində də gətirdirik. Hər kəsin də sözü var isə cavaba hazırıq.

İmza: hamı o taylıların tərəfindən

vəkalətən bir nəfər O taylı

ZÜBDƏTÜT-TƏVARİX

Xərmən döymək hər keçinin işi leyil,
Bunun üçün nər öküz və köhnə kişi lazımdır.
(Red. – T.K.)

«Səda» qəzetəsindən:

Ürəfamızdan cənab hacıuş Şeyx Həsən Mollazadə Gəncəvi cənablarının (heyf ki, adı çox qısa olub) təlif etdiyi «Zübdətüt-təvaxix» ünvanlı əsərinin 2-ci cildi mövqeyi-intişarə qoyuldu.

Müəllif cənabları bu «müfid və nafe» əsərilə (necə ki, birincisidir) aləmi-islama böyük bir xidmət göstərmişdir.

Molla Nəsrəddin:

Şəkk yox ki, əgər böylə arif şeyxlərimizin «müfid və nafe» əsərləri olmasaydı, aləmi-islamın başı böylə göyə qalxmazdı. Allah, əlbəttə, yaratdığı dünyanı Mehdi əvəzinə, arif şeyxlərdən xali qoymaz.

Biz də tövsiyə edirik ki, müsəlmanlar fürsəti fəvta verməyib həmin əsərləri alıb oxusunlar. Oxuyanları şövqə gətirmək üçün birinci cildin 20-ci səhifəsindəki bu «müfid və nafe» mətləbi zikr edirik:

«Bir gün Süleyman peyğəmbər günorta zamanı əyləşərkən bir neçə atlar yel kimi gəlib su içib qayıtdılar. Peyğəmbər cin tayfasını çağırıb dedi: İstəyirəm o atları hazır edəsiniz. Cinlər hiylə edib bir neçə at tutub gətirdilər. Süleyman peyğəmbər atlara məşğul olub qəflət elədi və əsr namazı fəvta olub ağıladı. Və dünyadakı nəcib atlar haman atların nəslidir...»

Müsəlman qardaşlar arxayın olsunlar ki, əsərlər başdan-başə buna oxşayan mürid və nafe bəhslərlə doludur.

NİCATÇILARIMIZ

İrandan, hətta Nəcəfi-Əşrəfin özündən Tiflisə gələn bir çox tanışlar bizə xəbər verirdilər ki, Nəcəfdə ən böyük üləmanın iştirakı ilə «Heyəti-elmiyyəyi-Nəcəfi-Əşrəfi» adında bir cəmiyyət meydana gəlib İranın məşrutəsini möhkəmləndirir və İrana nicat verilsə, məhz bunların əllərilə veriləcəkdir.

Doğrusu, Nəcəf darülfünunlarından yetişən diplomatların İrana nicat verə biləcəklərində bir az şəkklidim. Şükürlər olsun ki, Təbrizdə çıxan «İstiqlal» qəzetinin 34-cü nömrəsində həmin «Heyəti-elmiyyəyi-Nəcəfi-Əşrəfi»in ümum müsəlmanlara xitabən yazdıqları nicatnaməni oxuyub şəkkləndən çıxdım.

Mən də yoldaşlarımı şəkkləndən çıxarmaq üçün nicatnamədə ən ziyadə əhəmiyyət verilən yerləri eynən burada yazıram ki, oxuyub nicat yollarını öyrənsinlər:

«Bayəd əxtar şövəd an ke canfəşaniyi-mücahidini-islam (əcəb, kimləri deyirlər?) nə bəraye an bud ke, lisani-farsi əz ərəbi təmyiz yabəd» və alati-ləhvü ləəbra (musiqi elmini) və əcnasra ələnen be latar (latareya-piyanko) güzarde və elan dər cəraid kərdəd.

Doğrudur, məşrutə uyğunda canlarını fəşan edib Tehranı Məhəmmədəlidən zəbt edən mollalar ondan ötrü maldan-candan keçmədilər ki, dinsiz ariflər, qəzetçilər zəhmətsiz və müftəcə gəlib mətbuat meydanını əllərinə keçirsinlər və həyasızca yazsınlar ki, xoruz səsi

çəitməyən çətin ərəb sözlərini farsidən çıxaraq və elə yazıq ki, savadlıların çoxu başə düşsün. Hə, bu bic qəzetəçilər də istəyirlər ki, ərəb sözlərini farsidən çıxarıb ağaların hünərlərinin üstlərini açsınlar və bazarlarına kasad buraxsınlar.

«Heyəti-elmiyyəyi-Nəcəfi-Əşrəfi» yenə yazır:

«Yaliləcəb (pəh, pəh) ke cərayede-məsləke-sabiq («?») xodra əz dəst nə dadə əz təklife-xod təcavüz nəmudənd.

Gahi lisani-tən bər əşraf və fəryad ke çera niyaqani-mara koştənd, səlatine-mara zəlil, xəzaine-mara tarac və lisane-mara müşəvvəb be əlfəze-ərəbi və çenin və çenan kərdənd və təhsin əz birun amədən zənani mükəşşəfatül vücuə dər küçe və bazar və qeyre zalik nəmudənd...»

Doğrudan, çox təəccüb ki, indiki İran qəzetələri, Müzəffərəddin şahın vaxtında çıxan «Müzəffəri», «İran» qəzetləri kimi, camaatı azıdib başdan çıxarırlar. Pəh, pəh! Qanacağa, elmə qurban!

Budur bizə nicat verəcək siyasilərin, rəhbərlərin məmləkət tədbirləri. Budur vətənimizin vücuduna hər tərəfdən batan qanlı pəncələrdən bizi xilas edəcək vəsi-tələr.

Budur bu gün İranın ən ziyadə möhtac olduğu «pul və qoşun» dərdinin əlacları.

Budur çoxumuzun ümid və nicat gözlədiyimiz rəhbərlərin qafalarındakı... hikmət və fəlsəfələr.

Lağlağs

POÇTA QUTUSU

Bakıda Ağa Cəfər Quliyaniyə: Abunənin nömrəsini nişan verməməyinizə görə yazdıqlarınıza etina edə bilmədik.

Şamaxıda «Cinbaş»: Adsız kağızları heç oxumuruq da.

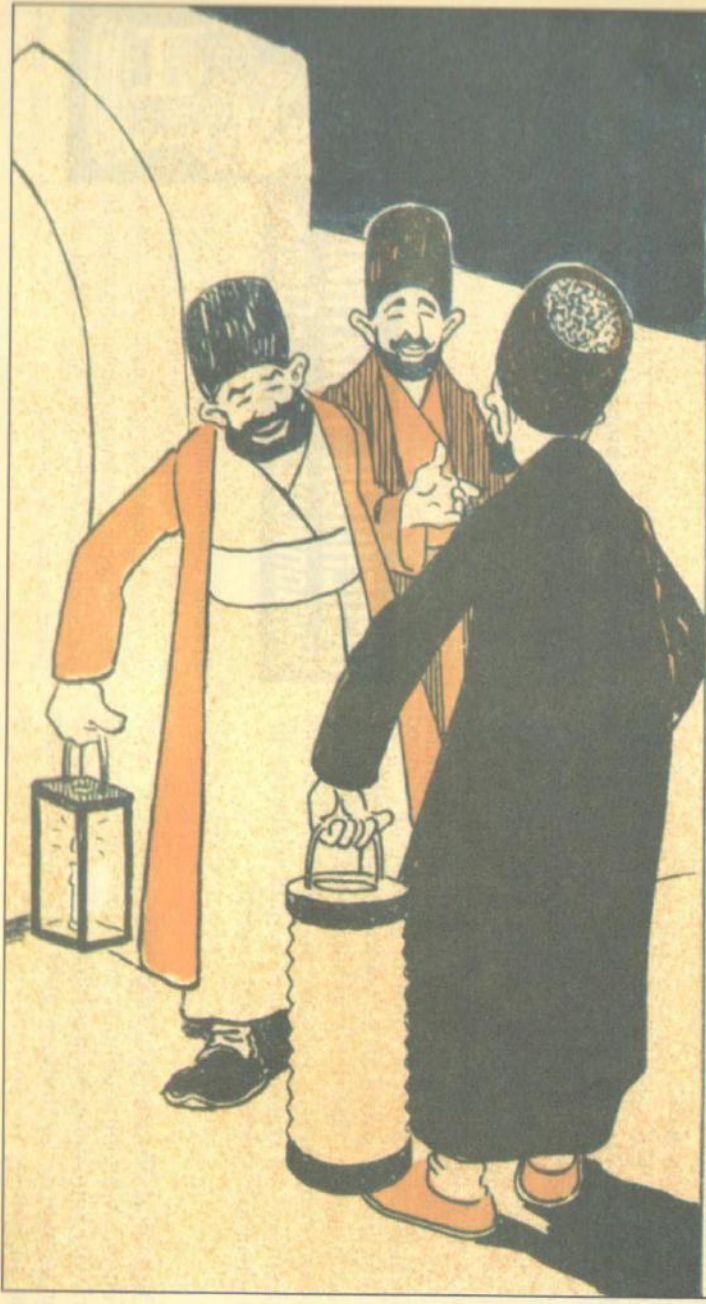
Ağdamda «Dost»: Təqlid məsələsini və görülməmiş bayramı lazım bilmədik çap edək.

Müdir və baş mühərrir: Cəlil Məmmədquluzadə

**ОСПЕННЫЙ ТЕЛЯТНИКЪ
ЖИВОПИСЦЕВА в г. Орль.**

50 adama çatan mayanın şüşəsi 50 qəpik, 25 adama – 15 qəpik, 5 adama çatan maya – 5 qəpikdir. Bir manatdan əskiyə göndərməz. Göndərilmiş xərci 30 qəpik, 3 manata və artıq istəyənlərə 20 prosentə qədər tənzil verilir. Adres: Oryol, Jivopistevin çiçək mayaxanası.

– Yekə kişi, sənin ki, bir belə xəyalın var idi, niyə gündüzdən demirdin çıxmaq qabağına.

– Ax, bu köpək oğlunun itləri mənə biabır edəcəklər.

Sığo etdiyi övrəti ziyarətə gedir.